

Structura imaginarului in operele scrise de Mihai Eminescu - a treia parte

Aspiratia la totalitate defineste cel mai exact amplitudinea viziunii poetice eminesciene. La baza acesteia sta o gandire metafizica de tip afectiv, pe care criticii au incercat, intr-un fel sau altul, s-o scoata in evidenta, indicand anumite repere filosofice plauzibile, asimilate de poet de-a lungul anilor. G. Calinescu isi incepe exegeza cu o ampla investigatie asupra filosofiei teoretice si practice a poetului. T. Vianu vorbeste de Eminescu si etica lui Schopenhauer, iar Rosa del Conte de Eminescu si gnoza. Ioana Em. Petrescu elaboreaza special o teorie a modelelor cosmologice (platonician, kantian si relativist) pentru a-l interpreta pe Eminescu, in timp ce Svetlana Paleologu-Matta propune un model ontologic de lectura dedus din fenomenologia existentialista a lui Heidegger. Constantin Noica a realizat si el o interpretare din perspectiva propriului model ontologic la Luceafarul si la teoria eminesciana a arheilor (in Sentimentul romanesc al fiintei). Pentru unii asemenea repere filosofice sunt doar niste premise ale lirismului eminescian, pentru altii sunt elemente constitutive ale formulei poetice. Riscul izolarii dimensiunii metafizice e de a supralicita poezia de tematica filosofica explicita la Eminescu. Nu incape indoiala ca Luceafarul, Imparat si proletar (mai ales meditatia Cezarului), Scrisoarea I, Rugaciunea unui dac, Glossa, Cu mane zilele-ti adaogi etc. apartin acestei tematici.

Mai ales influenta lui Schopenhauer se afla la originea catorva teme literare filosofice majore, cu deschidere catre spiritul indic al Vedelor, dar si catre ataraxia si fizica stoica a vechilor greci. Astfel "vointa de a trai" devine la Eminescu "dorul nemarginit" din Scrisoarea I, iar in atingere cu "dorul" poeziei populare aceasta produce "farmecul dureros" al liricii erotice. Un echivalent al aceleiasi intunecate vointe de a fi, "viclenia instinctului", triumfa in Metafizica Amourului sau in Scrisoarea V, cu accente puternice de "Witz" romantic. Daca e sa-l credem pe G. Calinescu (Opera lui Mihai Eminescu), pana si pesimismul poetului "reprezinta un mod de expresie literara filosofica" si ar trebui sa largim discutia asupra intregului repertoriu tematic eminescian.

E suficient sa ramanem insa la tematica filosofica explicita din unele poeme. Tot de sorginte schopenhaueriana este si tema "prezentului etern", a clipei de eternitate suspendate intre trecut si viitor, ca simple iluzii si inselari, din teama nejustificata de moarte, ca in Glossa ori in Cu mane zilele-ti adaogi ("cea mai schopenhaueriana poezie", considera T. Vianu).